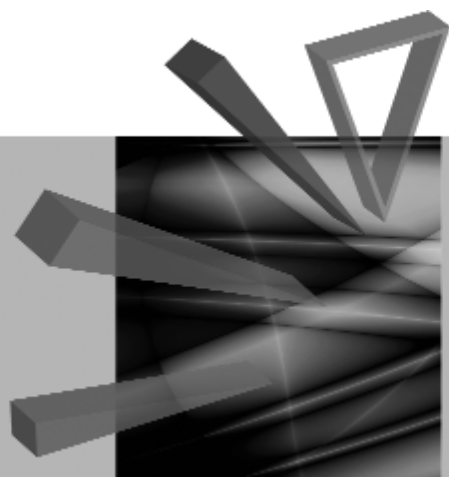

Kształtowanie się nowej przestrzeni w gospodarce globalnej

Redaktorzy naukowi
Stanisław Korenik
Marek Łyszczak

Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
Wrocław 2011

Senacka Komisja Wydawnicza

*Zdzisław Pisz (przewodniczący),
Andrzej Bąk, Krzysztof Jajuga, Andrzej Matysiak, Waldemar Podgórski,
Mieczysław Przybyła, Aniela Styś, Stanisław Urban*

Recenzent

Tadeusz Kudlacz

Redakcja wydawnicza

Barbara Majewska, Rafał Galos

Redakcja techniczna i korekta

Barbara Łopusiewicz

Łamanie

Beata Mazur

Projekt okładki

Beata Dębska

Kopiowanie i powielanie w jakiegokolwiek formie
wymaga pisemnej zgody Wydawcy

© Copyright by Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
Wrocław 2011

ISSN 1899-3192

ISBN 978-83-7695-150-8

Druk: Drukarnia TOTEM

Spis treści

Wstęp	9
Krystyna Brzozowska , Partnerstwo publiczno-prywatne w Polsce	11
Jacek Chądryński , Łódź, Łódzkie, Polska – czynniki rozwoju sektora MSP w ocenie studentów kierunku gospodarka przestrzenna UŁ	24
Niki Derlukiewicz , Wybrane przedsięwzięcia wspierające innowacyjność re- alizowane w Unii Europejskiej w kontekście budowania gospodarki opar- tej na wiedzy	33
Dariusz Głuszczuk , Krajowy Fundusz Kapitałowy jako źródło finansowania regionalnych procesów innowacyjnych w dobie gospodarki globalnej ...	42
Piotr Hajduga , Międzynarodowe uwarunkowania prawne udzielania pomo- cy publicznej w Polsce – przypadek specjalnych stref ekonomicznych ...	51
Krzysztof Kolany , Bogusław Póltorak , Ewolucja roli bazylejskich norm nadzorczych w architekturze systemu finansowego	64
Dorota Korenik , Rola banku w kształtowaniu ładu społeczno-gospodarczego regionu	74
Stanisław Korenik , Kontrakt regionalny w Polsce jako źródło finansowania polityki regionalnej – ujęcie retrospektywne	88
Andrzej Łuczyszyn , Integracja europejska w warunkach niestabilności finan- sowej – elementy wybrane	98
Anna Mempel-Śnieżyk , Problematyka rozwoju lokalnego – kwestie interpre- tacyjne	110
Katarzyna Miszczak , Procesy globalizacji i internacjonalizacji we współ- czesnej gospodarce ze szczególnym uwzględnieniem sektora przedsię- biorstw	118
Oğuz Özbek , Rethinking of regional development strategies in Turkey for pre-disaster planning	126
Małgorzata Rogowska , Procesy wzajemnego uczenia się jako istotny czyn- nik rozwoju regionów w globalizującej się gospodarce	133
Dorota Rynio , Kształtowanie się nowej przestrzeni pod wpływem procesów migracyjnych na przykładzie Polski	139
Miloslav Sasek , Rozwój migracji ludności w Czechach po 1989 roku	149
Ümmügülsüm Ter , Relationship between cultural heritage tourism and sus- tainability: case of Konya, Turkey	160
Kadriye (Deniz) Topçu , Mehmet Topçu , The effects of new consumption spaces to their environs in the process of constituting urban value	171

Mehmet Topçu, Kadriye (Deniz) Topçu , An evaluation on changing shop values by the effects of pedestrianisation	179
Kinga Wasilewska , Polska przestrzeń bezpieczeństwa wobec narastających zagrożeń	187
Malwina Wrotniak , Obecność banków w projektach realizowanych w formule partnerstwa publiczno-prywatnego	198
Alicja Zakrzewska-Półtorak , Przeobrażenia struktury gospodarczo-przestrzennej województwa dolnośląskiego w latach 2007-2009	205

Summaries

Krystyna Brzozowska , Public-Private Partnership in Poland	23
Jacek Chądzyński , Łódź, Łódź voivodeship, Poland – factors of SME sector development as a result of evaluation by students of Spatial Economy subject at University of Łódź	32
Niki Derlukiewicz , Selected actions supporting innovation taken in the European Union in the context of building knowledge based economy	41
Dariusz Głuszczyk , The National Capital Fund as a source of financing of regional innovation processes in an era of global economy	50
Piotr Hajduga , International law criteria of allocation of state aid in Poland – the case of special economic zones	63
Krzysztof Kolany, Bogusław Półtorak , Evolution of role of the Basel's regulations in the architecture of financial system	73
Dorota Korenik , The role of bank in shaping the socio-economic order of a region	87
Stanisław Korenik , Regional contract in Poland as a source of regional policy financing – retrospective perspective	97
Andrzej Łuczyszyn , European integration in the conditions of financial instability – selected items	109
Anna Mempel-Śnieżyk , Problems of local development – issues of interpretation	117
Katarzyna Miszczak , Processes of globalization and internationalization in modern economy with special attention paid to enterprises sector	125
Oğuz Özbek , Strategie rozwoju regionalnego w Turcji w aspekcie planowania systemu ostrzegania przed katastrofami	132
Małgorzata Rogowska , The processes of interactive learning as a important factor of regions development in globalizing economy	138
Dorota Rynio , Shaping new space under influence of migration processes on the example of Poland	148
Miloslav Sasek , Development of population migration in the Czech Republic after 1989	159

Ümmügülsüm Ter , Związek pomiędzy turystyką kulturalną a stabilnością rozwoju: przypadek miasta Konya, Turcja	170
Kadriye (Deniz) Topçu, Mehmet Topçu , Efekty nowych przestrzeni konsumpcji w procesie tworzenia wartości miejskiej	178
Mehmet Topçu, Kadriye (Deniz) Topçu , Ocena zmieniających się wartości sklepu w wyniku efektów przepływów pieszych	186
Kinga Wasilewska , Polish security space in the face of increasing danger . . .	197
Malwina Wrotniak , Participation of banks in public-private partnership projects	204
Alicja Zakrzewska-Póltorak , Transformation of economic and spatial structure of Lower Silesian voivodeship in years 2007-2009	214

Anna Mempel-Śnieżyk

Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

PROBLEMATYKA ROZWOJU LOKALNEGO – KWESTIE INTERPRETACYJNE

Streszczenie: W artykule przedstawiono interpretację rozwoju lokalnego, genezę koncepcji rozwoju lokalnego. Zawarto w nim próbę usystematyzowania czynników warunkujących ów rozwój. Podjęto także rozważania nad barierami rozwoju w skali lokalnej.

Słowa kluczowe: rozwój lokalny, czynniki, bariery rozwoju lokalnego, koncepcja rozwoju lokalnego.

1. Wstęp

Wraz z zachodzącymi zmianami we współczesnej gospodarce podkreśla się nowe tendencje w teoriach rozwoju regionalnego, a zwłaszcza wzrost znaczenia skali lokalnej. Warto zaznaczyć, że „zawsze w naturze działalności samorządowej, samopomocowej, samoorganizującej, samokształceniowej i innej tkwiły inicjatywy działań na rzecz miejsca zamieszkania i społeczności lokalnych, a związane z poprawą bytu, wykorzystaniem zasobów, poszukiwaniem efektywnych rozwiązań, nowoczesnych metod gospodarowania” [Parysek 1997, s. 47]. Należy także podkreślić znaczenie współczesnych przemian dla społeczności lokalnych. Wykorzystywanie sił i czynników endogenicznym stało się problemem wielu dyscyplin naukowych, a w konsekwencji mamy do czynienia z wieloma definicjami, koncepcjami odnoszącymi się do tego samego problemu badawczego, dotyczącego: roli terytorium, koncentracji przedsiębiorstw na danym terytorium, specjalizacji i elastyczności produkcji, relacji i powiązań sieciowych, współpracy pomiędzy podmiotami zlokalizowanymi na danym terytorium (przedsiębiorstwa, instytucje otoczenia biznesu, sektora B+R), znaczenie wiedzy i innowacji, kapitału ludzkiego i społecznego.

2. Rozwój lokalny w teorii

Współcześnie „w nowych teoriach wzrostu przyjmuje się, że postęp techniczny ma charakter endogeniczny” [Korenik 2008, s. 75]. Specyfika zasobów, ich unikalny charakter, określone terytorium, lokalność, niejednokrotnie staje się podstawą rozważań nad koncepcjami rozwoju regionalnego i lokalnego.

Można zauważyć, że wzrost zainteresowania problematyką lokalności to lata siedemdziesiąte minionego stulecia. „Renesans lokalności” stał się odpowiedzią na pogłębiający się kryzys cywilizacji przemysłowej [Jałowicki 1988, s. 22-23]. Z kolei termin rozwój lokalny ugruntował swoją pozycję w literaturze przedmiotu na początku lat osiemdziesiątych XX w. wraz z przedłużającym się kryzysem strukturalnym w krajach Europy Zachodniej oraz z upadkiem wiary w skuteczne i efektywne oddziaływanie na funkcjonowanie gospodarki władz publicznych, w oparciu o teorię keynesowską oraz koncepcję państwa dobrobytu [Gałuszka 2004, s. 10].

Zainteresowanie problematyką rozwoju lokalnego wiązało się także ze wzrostem problemów w gospodarowaniu przestrzenią, z poszukiwaniem nowych źródeł rozwoju społecznego, w związku z uznaniem cech lokalności za użyteczne i korzystne w procesie rozwoju gospodarczego oraz wraz ze wzrostem znaczenia rozwoju lokalnego dla procesu transformacji systemowej w Polsce [Bagdziński 1996, s. 172]. Polska po 1989 r. została poddana transformacji do modelu zakładającego, że istnieje tylko jedna politycznie i ekonomicznie racjonalna droga, która urzeczywistnia koncepcję *rozwoju* nazywaną *procesem globalizacji* [Piontek, Piontek 2005, s. 25-32]. Z upływem lat można było się przekonać, że „procesy globalizacji nie zmniejszyły zainteresowania rozwojem lokalnym, sukces i upadek gospodarczy okazują się niezrządkiem problemem bardziej lokalnym czy regionalnym lub krajowym” [Domański 2001, s. 127-134].

Rozwój lokalny traktowany jest jako specyficzna kategoria rozwoju społeczno-gospodarczego. Wskazuje się, iż inicjatywy związane z rozwojem o charakterze lokalnym, mające na celu ożywienie gospodarcze poprzez wykorzystanie lokalnych zasobów rozwojowych, są tzw. „oddolną drogą rozwoju”. Podobnie I. Pietrzyk, wskazuje, że nie tyle jest to rozwój w skali lokalnej, ile „oddolny” charakter dynamiki rozwoju. Przypomina, iż rozwój lokalny definiowany jako rozwój w mniejszej skali przestrzennej niż region jest konsekwencją użycia terminu w podejściu anglosaskim, tzn. „lokalny rozwój gospodarczy” [Pietrzyk 2001, s. 32]. W literaturze przedmiotu mowa jest także o potencjale rozwoju społeczno-gospodarczego w wymiarze lokalnym, przez który rozumie się potencjał ludnościowy, potencjał środowiska i sposób zagospodarowania przestrzeni, zasięg oddziaływania przestrzeni czy dochody mieszkańców [Heffner 2005, s.13].

„Rozwój lokalny jest ogólnym działaniem wprowadzania w ruch i współdziałaniem lokalnych aktorów (uczestników) w celu właściwego wykorzystania źródeł ludzkich i materialnych na danym obszarze” [Brandenburg 2002, s. 14]. Rozwój lokalny to proces świadomego inicjowania i kreowania zarówno przez władze lokalne, przedsiębiorców, lobby ekologiczne, stowarzyszenia społeczne i kulturalne oraz mieszkańców, który zmierza do kreatywnego i racjonalnego wykorzystania miejscowych zasobów niematerialnych i materialnych [Brandenburg 2002, s. 14]. Rozwój lokalny powinien być rozumiany w sensie całokształtu przeobrażeń jakościowych, dotyczących danego obszaru w zakresie poziomu życia ludzi tam mieszkających

oraz warunków funkcjonowania podmiotów gospodarczych tam zlokalizowanych [Wojtasiewicz 2005, s. 318].

Rozwój lokalny jest więc procesem zachodzącym wewnątrz danego terytorium, uzależnionym od zdolności do kreowania i stymulowania własnego rozwoju. Mobilizuje on do działania społeczność, wszelkie podmioty i organizacje, nie wykluczając roli władz państwowych. Można utożsamiać go z procesem celowego oddziaływania władz lokalnych czy też mieszkańców, zmierzającym do kreowania nowych wartości, racjonalnego i efektywnego wykorzystania zasobów naturalnych, ludzkich czy kulturowych. Z tego względu istotne dla realizacji rozwoju lokalnego jest określenie celów, do których należą zarówno zapewnienie ludziom miejsc pracy i dochodów z tytułu zatrudnienia, zapewnienie warunków bytu materialnego, zapewnienie warunków rozwoju duchowego, jak i zapewnienie poczucia bezpieczeństwa i perspektyw na przyszłość [Wojtasiewicz 1997, s. 9].

Oprócz określenia celów rozwoju danej jednostki terytorialnej, istotne jest także uwzględnienie determinant w postaci warunków czy środków rozwoju. Jednostka terytorialna posiadająca określone możliwości, musi być świadoma ich posiadania, gdyż w połączeniu z wiedzą, jak je wykorzystać, będzie mogła traktować je w ujęciu potencjalnych czynników rozwoju. Uwarunkowania umożliwiające wykorzystanie czynników rozwoju określa się w literaturze mianem klimatu rozwoju lokalnego, który sprzyja podejmowaniu działalności gospodarczej przez nowe podmioty. B. Jałowiecki wskazuje także, że podstawowym warunkiem rozwoju lokalnego jest „uspołecznienie państwa, ograniczenie jego roli do niezbędnych funkcji w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa narodowego, ogólnych warunków rozwoju gospodarczego w postaci urządzeń wielkiej infrastruktury, ochrony środowiska, koordynacji działań układów lokalnych i arbitrażu w razie powstania konfliktów” [Jałowiecki 1989, s. 345].

Literatura przedmiotu dostarcza wielu podziałów czynników wpływających na rozwój danej jednostki lokalnej. Między innymi podkreśla się, że rozwój lokalny oparty jest na zasobach endogenicznych, dotyczących waloryzacji miejscowych zasobów, potencjału, z uwzględnieniem specyfiki danego obszaru, oprócz tej grupy czynników przedstawia się uwarunkowania o charakterze zewnętrznym w stosunku do jednostki o charakterze lokalnym. Wyróżnia się wiele różnorodnie pogrupowanych czynników rozwoju lokalnego, jak np. potrzeby mieszkańców, zasoby i walory środowiska przyrodniczego, zainwestowanie infrastrukturalne, poziom oświaty i kultury społeczności lokalnej, istniejący potencjał gospodarczy, naukowy, techniczny i kadrowy, przepisy prawa sprzyjające inicjatywom lokalnym i rozwojowi lokalnemu, aktywna społeczność lokalna czy zasoby pracy [Parysek 2001, s. 20]. Natomiast za A. Klasikiem można podzielić czynniki wedle możliwości kształtowania ich przez podmiot realizujący na czynniki twarde, do których zalicza się budynki, tereny urządzenia do prowadzenia działalności gospodarczej, nowoczesną infrastrukturę bądź jej brak, systemy dystrybucji, oraz czynniki miękkie mające często charakter czynników jakościowych (zalicza się do nich sprawną administrację lokal-

ną, dobry klimat dla inwestycji, sieć inwestycji okołobiznesowych, wykształcenie i umiejętności ludzi, dostępność usług edukacyjnych i medycznych, walory środowiska i krajobrazu itp.) [Klasik 1996, s. 19].

Obok czynników znaczącą rolę w rozwoju lokalnym zaczynają odgrywać obecnie tzw. wartości niematerialne, do których jako podstawowe zalicza się: wiedzę, badania, wysokie kwalifikacje, przedsiębiorczość, zdolności przywódcze, nowoczesne style zarządzania, kreatywność, adaptacyjność i innowacyjność [Parysek 2001, s. 21]. Zwraca się również uwagę na istotność struktury demograficznej, społecznej, fizycznej, instytucjonalnej, informacyjnej, natomiast brak występowania barier traktuje się jako uwarunkowania sprzyjające rozwojowi [Kosiedowski 2001, s. 34].

Problematyka kompleksowego oddziaływania na rozwój lokalny oprócz wyszczególnionych czynników uwzględnia ograniczenia rozwoju. I tak niedorozwój infrastruktury, brak terenów przygotowanych pod zabudowę, degradację środowiska, złe kwalifikacje kadr, niedorozwój mieszkalnictwa można potraktować jako ograniczenia rozwoju lokalnego o szczególnie silnym oddziaływaniu [Kosiedowski 2001, s. 34].

Czynniki i warunki sprzyjające rozwojowi lokalnemu traktować można w kategorii elementów stymulujących proces rozwoju, natomiast co się tyczy barier, są one przeszkodą hamującą czy nawet uniemożliwiającą proces rozwoju. Za barierę można uznać „wszystko, co w danych warunkach, miejscu i czasie utrudnia lub uniemożliwia rozwój, powodując potrzebę podjęcia pewnych działań adaptacyjnych lub przeciwdziałań” [Kosiedowski 2001, s. 34]. S. Korenik podkreśla, iż czynniki rozwoju można uznać za niekorzystne, kiedy ich wpływ, oddziaływanie na procesy gospodarcze ma charakter negatywny, a określane są wtedy mianem barier rozwoju. „Daną barierę można zidentyfikować (opisać) tylko w ramach określonej i realizowanej koncepcji rozwoju. Wybór koncepcji decyduje o tym, czy dana bariera jest utrudnieniem (przeszkodą) w rozwoju danej jednostki przestrzennej, czy też nie” [Korenik 1999, s. 41].

Uwzględniając, że typologia barier rozwoju jest szeroko prezentowana w literaturze przedmiotu, można wyróżnić tworzące ograniczenia ze względu na: współzależność zjawisk społeczno-ekonomicznych, sposób powstawania i oddziaływania, czas występowania, a także pod względem rodzajowym i ze względu na zasięg [Maik, Parysek 1978, s. 32-57].

Natomiast za B. Jałowickim można wyróżnić „hamulce rozwoju” pogrupowane w trzy kategorie:

1. Cechy struktury społecznej, takie jak rosnące różnice w dochodach, za wzrostem dochodu narodowego nie następuje zwiększenie liczby osób o wyższym dochodzie, tempo przyrostu liczby ludności miejskiej jest szybsze aniżeli miejsc pracy, czego efektem są: rosnące bezrobocie, w krajach socjalistycznych preferowanie klas robotniczych, dyskryminowanie inteligencji.

2. W sferze postaw i motywacji „mogą wystąpić czynniki, które – wobec impulsów zmierzających do zmiany istniejącego stanu – dążą do tego, aby ten stan utrzy-

mać” [Jałowiecki 1989, s. 27-42]. Jako przykład autor przedstawia sformułowanie Myrdala dotyczące „okrężnej przyczynowości”: brak ambicji i potrzeb powoduje niewykorzystanie możliwości, szans rozwojowych. B. Jałowiecki cytuje również J.K. Galbraitha, który mówi, że „w krajach biedy występuje tendencja w kierunku równowagi biedy. Każdy wzrost dochodu uruchamia siły, które go niwelują, przywracając poprzedni stan równowagi” [Jałowiecki 1989, s. 27-42]. Zaznacza, że tylko wspieranie przedsiębiorczości, zatrzymanie jej przed emigracją jest sposobem na przerwanie tego błędnego koła [Jałowiecki 1989, s. 27-42].

3. Ostatnią grupę stanowi układ instytucjonalny, gdzie za najważniejszy przyjmuje się system sprawowania władzy, podkreśla centralistyczny charakter, zarządzania, brak demokracji w wyłanianiu elit, nadmierną kontrolę społeczeństwa, które blokują inicjatywy i aktywności mieszkańców.

Przegląd czynników rozwoju lokalnego wskazuje, jak wiele uwarunkowań o charakterze zarówno egzogenicznym, jak i endogenicznym decyduje o powodzeniu rozwoju lokalnego. Różnorodność delimitacji tych czynników i ujmowanie ich według różnych grup wskazują jednoznacznie na pewną analogię w ich wyszczególnianiu. Autorzy niejednokrotnie są zgodni w wyróżnianiu i grupowaniu czynników rozwoju, co potwierdza słuszność brania pod uwagę tych podstawowych, w kwestii rozwoju o charakterze lokalnym, a następnie uwzględnienie bardziej szczegółowych – w zależności od specyfiki jednostki terytorialnej.

3. Koncepcje rozwoju lokalnego

Podjmując problematykę rozwoju lokalnego, należy odnieść się do koncepcji rozwoju lokalnego. „Geneza koncepcji rozwoju lokalnego, rozumianego jako proces zróżnicowania i wzbogacania gospodarki oraz społeczeństwa na danym terytorium, jest nierozzerwalnie związana z dominującymi w gospodarkach rynkowych, zwłaszcza krajów wysoko rozwiniętych, stosunkami ekonomiczno-społecznymi i przyjmowanymi przez nie wzorcami organizacji produkcji” [Chądzyński i in. 2007, s. 64]. Z jednej strony, geneza koncepcji rozwoju lokalnego „wywodzi się z państw anglosaskich i początek swój bierze z kryzysu dużych miast i wzrastającej liczby tzw. *inner city*” [Korenik, Korenik 2007, s. 33]. Z drugiej strony, początki teorii rozwoju lokalnego wiążą się z kryzysem fordyzmu. Fordyzm postrzegany jest jako hierarchicznie zintegrowane wielkie organizacje, dominacja tradycyjnych gałęzi przemysłu (surowce energetyczne, hutnictwo i ciężka chemia), wymuszających dużą skalę produkcji, produkcja masowa standaryzowanych produktów oraz masowa konsumpcja, interwencjonizm państwowy i przewaga struktur państwowych nad regionalnymi i lokalnymi. Kryzys fordyzmu i przejście do postfordyzmu spowodowane było tym, że „swobodny rozwój przeważał nad rozwojem centralnie sterowanym, efektywność stała się kryterium ważniejszym niż równość, a różnorodność jest bardziej pożądana niż jednolitość” [Herbst 2003, s. 104].

Można także stwierdzić, że istotną rolę w okresie postfordyzmu dla rozwoju o charakterze lokalnym odegrał fakt, że położenie przedsiębiorstwa przestało odgrywać główną rolę jako czynnik lokalizacji, a na znaczeniu przybrało miejsce rozumiane jako lokalna jakość życia, poziom edukacji, umiejętności i kwalifikacje społeczności lokalnej. Sytuacja ta uświadomiła środowiskom lokalnym konieczność podejmowania inicjatyw na rzecz lokalnych jednostek terytorialnych.

Uwzględniając różnorodność jednostek lokalnych, należy pamiętać, że realizacja rozwoju lokalnego nie podlega jednakowym regułom i zasadom. To specyfika miejsca i ludzi wyznacza kierunek i charakter działań, jednak realizacja rozwoju lokalnego to przede wszystkim rozeznanie i zaspokajanie bieżących i przyszłych potrzeb mieszkańców wspólnoty [Brandenburg 2002, s. 21]. Może się to odbywać na podstawie różnych koncepcji rozwojowych (por. [Klasik 1996, s. 16]).

Konkludując, można zaznaczyć, że koncepcja rozwoju lokalnego jest kategorią trudną do zdefiniowania. W literaturze uznaje się, że pojawienie się teorii rozwoju regionalnego endogenicznego to początek koncepcji rozwoju o charakterze lokalnym. Jak pisze S. Korenik, przestrzeń społeczno-ekonomiczna do przełomu lat siedemdziesiątych i osiemdziesiątych XX w. charakteryzowała się tym, że zmiany, jakie zachodziły w jej poszczególnych elementach, miały charakter wieloletni i ciągły, co powodowało konserwatyzm i postawy zachowawcze wśród społeczności, natomiast nowe zjawiska zachodzące w przestrzeni, które są następstwem procesów globalizacji czy postępu naukowego, sprawiają, że nowe koncepcje rozwoju regionalnego skupiają się na endogenicznych czynnikach rozwoju jednostek przestrzennych. Jest to proces związany także ze spadkiem wpływu władzy centralnej na procesy gospodarcze i wzrostem znaczenia społeczności lokalnych [Mempel-Śnieżyk 2009, s. 10-37].

W tym miejscu jako argument za rozwojem lokalnym, a jednocześnie krótkie podsumowanie można zacytować D. Bella, według którego „paradoks współczesnego państwa polega na tym, że jest ono zbyt małe, by podolać globalnym wyzwaniom, oraz jednocześnie zbyt duże, by efektywnie rozwiązywać sprawy regionalne (lokalne)” [Korenik 2007, s. 184-185].

4. Podsumowanie

Powyższe rozważania potwierdzają, że rozwój lokalny jest podstawą rozwoju regionalnego i społeczno-gospodarczego kraju, tzw. oddolną drogą rozwoju. Pojawiające się w przedstawianych rozważaniach pojęcie rozwoju lokalnego doczekało się wielu interpretacji. Zwraca się w nich uwagę na zasięg oddziaływania, podkreśla siłę i możliwości działania władz samorządowych, podmiotów gospodarczych i społeczności lokalnej. Według innych definicji rozwój lokalny postrzega się jako kompleksowy proces kształtowania optymalnych warunków życia w skali lokalnej.

Mimo że rozwój lokalny jest procesem złożonym i trudnym do jednoznacznego zdefiniowania, autorzy podejmujący próbę jego sprecyzowania są zgodni, iż jego

realizacja pozwala na precyzyjne sformułowanie barier rozwoju i optymalne wykorzystanie możliwości przy jednoczesnym uwzględnieniu potrzeb danej społeczności lokalnej i przy jej zaangażowaniu. Można podkreślić, że „wspólną cechą definicji rozwoju lokalnego jest określanie tego procesu jako różnicowania i wzbogacania działań ekonomicznych i społecznych na określonym terytorium, które polega na mobilizacji i koordynacji własnych zasobów i energii. [...] Można więc przyjąć, że koncepcja rozwoju lokalnego oparta jest na czynnikach endogennych (lokalne zasoby, potrzeby, podmioty i organizacje gospodarcze, społeczność) i jest wynikiem wzajemnych oddziaływań atutów wewnętrznych danego systemu terytorialnego oraz uwarunkowań zewnętrznych (otoczenia), w którym on funkcjonuje” [Broński 2006, s. 10-12].

Literatura

- Bagdziński S.L., *Rozwój lokalny jako ważny czynnik przeciwdziałania bezrobociu*, [w:] Z. Kaźmierczak (red.), *Polityka gospodarcza. Region. Rynek pracy*, Wydaw. Specjalistyczne Absolwent, Łódź 1996.
- Brol R., *Rozwój miasta*, [w:] R. Brol (red.), *Ekonomika i zarządzanie miastem*, Wyd. Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu, Wrocław 2004.
- Brol R. (red.), *Zarządzanie rozwojem lokalnym – studium przypadków*, Wyd. Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu, Wrocław 1998.
- Broński K., *Rola dziedzictwa kulturowego w rozwoju lokalnym. Doświadczenie polskie doby transformacji (po 1989 r.)*, Zeszyty Naukowe nr 706 Akademii Ekonomicznej w Krakowie, Kraków 2006.
- Brandenburg H., *Zarządzanie lokalnymi projektami rozwojowymi*, Wyd. Akademii Ekonomicznej w Katowicach, Katowice 2002.
- Chądzyński J., Nowakowska A., Przygocki Z., *Region i jego rozwój w warunkach globalizacji*, CeDeWu, Warszawa 2007.
- Domański B., *Czynniki społeczne w lokalnym rozwoju gospodarczym we współczesnej Polsce*, [w:] I. Sagan, M. Rzepczyński (red.), *Wybrane problemy badawcze w geografii społecznej w Polsce*, Wyd. Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 2001.
- Gałuszka K., *Identyfikacja rozwoju lokalnego i źródeł jego finansowania*, [w:] T. Famulska, K. Znaniecka (red.), *Finansowe aspekty rozwoju lokalnego*, Wyd. Akademii Ekonomicznej w Katowicach, Katowice 2004.
- Heffner K., *Małe miasta w rozwoju obszarów wiejskich*, [w:] K. Heffner (red.), *Małe miasta a rozwój lokalny i regionalny*, Prace Naukowe Academiae Oeconomicae Sigillum, Wyd. Akademii Ekonomicznej w Katowicach, Katowice 2005.
- Herbst M., *Wskaźniki koniunktury dla obszarów subkrajowych*, [w:] *Koniunktura gospodarcza metropolii*, Wyd. Naukowe Scholar, Warszawa 2003.
- Jałowiecki B., *Lokalizm a rozwój*, [w:] B. Jałowiecki (red.), *Problemy rozwoju regionalnego i lokalnego*, Wyd. Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 1988.
- Jałowiecki B., *Rozwój lokalny*, Wyd. Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 1989.
- Jewtuchowicz A., *Globalne uwarunkowania rozwoju lokalnego. Rozważania na temat globalizacji*, [w:] T. Markowski, D. Stawasz (red.), *Gospodarka, zarządzanie, przestrzeń*, Folia Oeconomica nr 186, Wyd. Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2005.
- Klasik A., *Zarządzanie rozwojem lokalnym*, [w:] F. Kuźnik (red.), *Zarządzanie rozwojem gmin w zespolach miejsko-przemysłowych*, Wyd. Akademii Ekonomicznej w Katowicach, Katowice 1996.

- Korenik D., Korenik S., *Stosunki samorządowo-bankowe a rozwój społeczno-ekonomiczny w przestrzeni*, CeDeWu, Warszawa 2007.
- Korenik S., *Innowacja jako podstawa rozwoju lokalnego – próba syntezy doświadczeń z budowy strategii innowacji dla wybranych gmin i powiatów województwa dolnośląskiego*, [w:] M. Zalewska (red.), *Miejsca innowacji we współczesnych koncepcjach rozwoju regionalnego. Teoria i praktyka*, Dolnośląskie Centrum Studiów Regionalnych, Wrocław 2007.
- Korenik S., *Kapitał ludzki w procesach rozwoju gospodarczego ze szczególnym uwzględnieniem aspektów przestrzennych*, [w:] Z. Przybyła, K. Miszczak (red.), *Nowe paradygmaty gospodarki przestrzennej*, Wyd. Naukowe KPZK PAN, Zeszyt 236, Biuletyn KPZK PAN, Warszawa 2008.
- Korenik S., *Rozwój regionu ekonomicznego na przykładzie Dolnego Śląska*, Wyd. Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu, Wrocław 1999.
- Korenik S., *Teorie rozwoju regionalnego w świetle zmian społeczno-gospodarczych*, [w:] *Ekonomiczne i organizacyjne instrumenty wspierania rozwoju lokalnego i regionalnego*, Ekonomiczne Problemy Usług nr 14, t. I, Zeszyty Naukowe nr 471, Wyd. Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin 2007.
- Korenik S., *Zarządzanie rozwojem lokalnym*, [w:] S. Dolata (red.), *Funkcjonowanie samorządu terytorialnego – doświadczenia i perspektywy*, Wyd. Uniwersytetu Opolskiego, Opole 1998.
- Kosiedowski W., *Teoretyczne problemy rozwoju regionalnego*, [w:] W. Kosiedowski (red.), *Zarządzanie rozwojem regionalnym i lokalnym*, Wyd. TNOiK Dom Organizatora, Toruń 2001.
- Kudłacz T., *Programowanie rozwoju regionalnego*, Wyd. Naukowe PWN, Warszawa 1999.
- Maik W., Parysek J.J., *Klasyfikacja i charakterystyka barier wzrostu w gospodarce przestrzennej*, [w:] B. Gruchman (red.), *Barierzy wzrostu w gospodarce przestrzennej*, Wyd. Naukowe KPZK PAN, Biuletyn KPZK PAN, Warszawa 1978.
- Mempel-Śnieżyk A., *Terytorialne systemy produkcji jako podstawa rozwoju lokalnego na przykładzie Dolnego Śląska*, rozprawa doktorska, Wrocław 2009.
- Parysek J.J., *Podstawy gospodarki lokalnej*, Wyd. Naukowe UAM, Poznań 1997.
- Parysek J.J., *Podstawy gospodarki lokalnej*, Wyd. Naukowe UAM, Poznań 2001.
- Pietrzyk I., *Polityka regionalna Unii Europejskiej*, Wyd. Naukowe PWN, Warszawa 2001.
- Piontek F., Piontek B., *Transformacja a koncepcje rozwoju – skutki dla kapitału: ekonomicznego, ludzkiego i przyrodniczego*, Wyd. Uniwersytetu Rzeszowskiego, Seria Ekonomia, Zeszyt nr 8, Rzeszów 2003.
- Wojtasiewicz J., *Czynniki rozwoju lokalnego – nowe ujęcie metodologiczne*, [w:] W. Maik (red.), *Problematyka rozwoju lokalnego w warunkach transformacji systemowej*, Biuletyn PAN KPZK, Warszawa 1997.
- Wojtasiewicz L., *Problemy rozwoju lokalnego w aktualnej polityce gospodarczej*, [w:] J. Tarajkowski (red.), *Polityka gospodarcza. Studia i przyczynki*, Oficyna Wydawnicza Garmond, Poznań 2005.

PROBLEMS OF LOCAL DEVELOPMENT – ISSUES OF INTERPRETATION

Summary: The aim of this article is to show different interpretations of local development. The article tries to define the notion of local development which is a very complex matter. In the article there is an attempt to show the factors and barriers of local development, and the conception of local development. The meaning of local development in present economy is also an essential issue in the article.